

NAAR DILLENBURG!

Naar Dillenburg! — Mij dunkt, deze woorden werken dadelijk aangenaam en belangstellend op het hart van iederen Nederlander. Hoe wordt niet op 't zelfde oogenblik, dat men Dillenburg noemt, ook de naam van den Vader des Vaderlands in onze gedachten opgewekt, en herinnert men zich dadelijk, dat in 1583 aldaar Prins Willem de Eerste het levenslicht aanschouwde. Ja, alleen deze historische herinnering kan bij menigeen den lust en de begeerte gaande maken, om eens een retourtje per spoor te nemen, en het land der Nassauers te bezoeken.

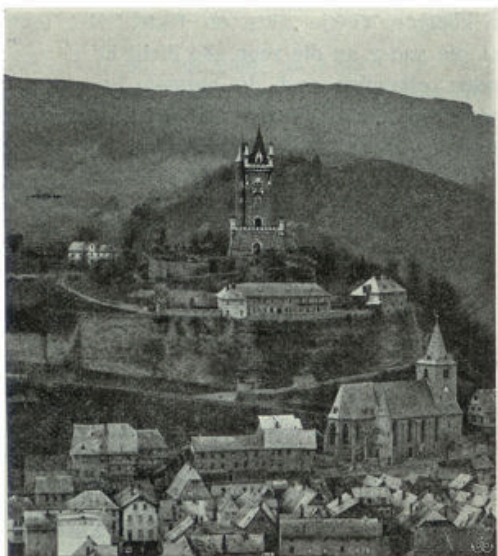
Midden in het schoone bergland, tusschen het Westerwald en het Rothaargebergte, ligt, door welige weiden, tuinen en bosschen schilderachtig omgeven, de vriendelijke stad Dillenburg, waar boven uit als een milieu de statige Willemstoren zich verheft. Door haar hooge ligging, (280 Meter boven de Noordzee) en door de talrijke, dichte en ver uitgebreide bosschen in haar omgeving, waardoor het landschap steeds een ozonrijke, geurige en stofvrije lucht verkrijgt, alsook de toevoer van levend bronwater, is deze aantrekkelijke stad tot een waar

Luchtkuur-oord

geworden.

Men behoeft hier niet eerst lange en vermoeiende wandelingen te doen, om de weldadige en versterkende boschlucht te kunnen inademen; neen, van alle zijden uit kan men zoo dadelijk zich onder het groene looverdak begeven. Heerlijke beuken en eiken, dicht ineengegroeid en voor de brandende zonnestrallen een bescherming, afgewisseld door geurige dennen, pijnen en berken, maken het den vreemdeling bijna moeilijk, waarheen het eerst zijn schreden te richten, ware het niet dat de „Vereeniging voor het vreemdelingen-verkeer,” de talloos vele wegen en voetpaden voorzien had van oriënteerende wegwijzers, alsook banken, rust-hutten en tafels.

Een der beste klimaatkenners, Dr. Speck, schrijft over Dillenburg: „Ongeveer twee derde deelen van den bodem zijn zoo gesteld, dat zij niet anders dan een gunstigen invloed kunnen hebben op de lucht. Hierdoor is dan ook

Gezicht op Dillenburg.

de zomerlucht van uitstekende gesteldheid, boschlucht eerste kwaliteit, verkwikkend, welriekend en tot inademen opwekkend. Het is mede een groot voordeel, vooral voor kranken die zich niet gemakkelijk kunnen bewegen, dat het Bosch

Het stedelijk Kurhaus.

zoo zeer nabij de stad is; en de weg er heen is zóódanig aangelegd, dat er van veel stijgen geen sprake kan zijn. Bij somber weer, en als het Bosch door regen erg vochtig is, kan een onmiddellijk aan de stad grenzende en zeer spoedig droge heide, met haar lage struikgewassen, als vergoeding dienen. Het dal is wijd genoeg, om de lucht vrijen toegang te geven, zonder dat men hinder heeft van te sterke wind. Ja, het is voor dezen omtrek in den zomer een voorrecht, dat de matig bewogen lucht een zekere frissche koelte teweegbrengt, waardoor de meest heete dagen dragelijk worden. Daarbij heeft men er het voordeel van afgekoelde nachten, welke den slaap bevorderen; en die het meest gewaardeerd kunnen worden door hen, die de zwoele zomernachten in heete dalen kennen.” (Tot zoover Dr. S.)

Een verblijf van eenige weken heeft velen de meest gunstige resultaten geschonken, en bewezen „goed gedaan” te hebben aan bleekzuchtigen, hart- en zenuwlijders; terwijl de lucht de spijsvertering bevordert, de longen sterkt, eetlust opwekt, en storingen in het zieleleven in orde brengt.

In het jaar 1900 heeft het stadsbestuur de kloeke daad durven ondernemen, een stedelijk

„Kurhaus”

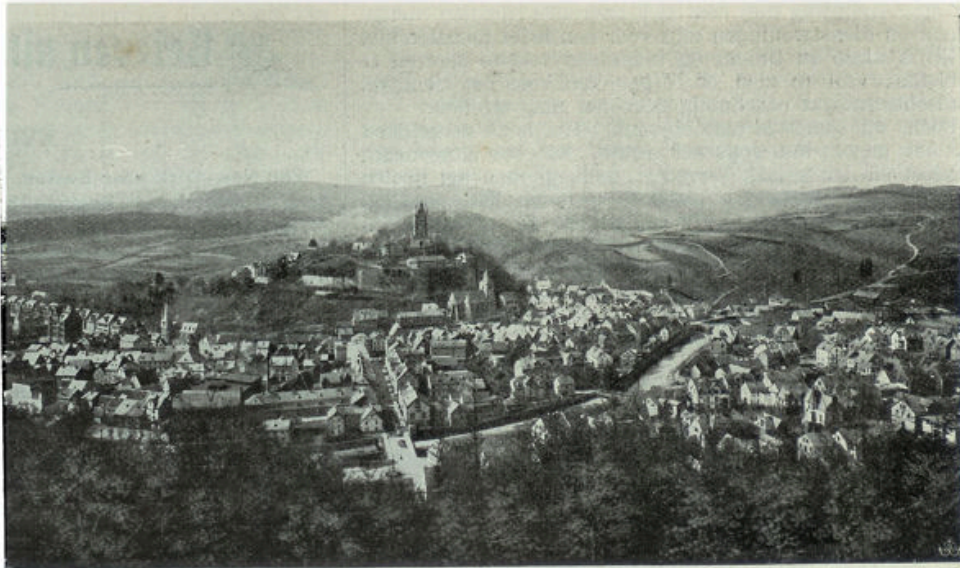
te bouwen, wat zooveel bijval vond, dat reeds na twee jaren een uitbreiding noodzakelijk werd.

Dit „stedelijk Kurhaus” met bijgebouwen staat onder toezicht van het bestuur der stad, is 250 Meter hoog boven de stad gebouwd, en onmiddellijk aan het Bosch, heerlijk beschut, gelegen. Het huis bevat 42 ruime kamers, de meeste van balkons voorzien, en twee groote waranda's, van waaruit men een verrukkelijk uitzicht heeft op de stad en op de juist er tegenover liggende slot-ruinen met „Willemstoren.”

Vele bekoorlijke wandelwegen, en allerlei schoone punten en historische plekjes zijn in den omtrek en in de stad zelve te vinden; o. a. de Bismarck-tempel en het Nanzenbachdal; de Adolfshoogte, Frederiksrust; de Willemstoren, de Willemslinde in den tuin van het voormalige slot; het Feldbacher boschje met „Forst-Denkmal”; de

loopende of wandelende Steen; de Keizerslinde, en „Presberslust”; het Heckenbachdal; de Kaap; Frederiksrust en Schaapskooi; de Galgenberg; Gaulskopf; Renbaandennen; het Bickelbachdal; de Feldbacherhof en Hammerberg en het Lützelbachdal. Dit alles is binnen of in een uur te bereiken.

Wil men echter dichterbij blijven, dan kan men in hoogstens een half uur de volgende punten bereiken: de Heunsteen met Oud-Germaanschen ringmuur; „das Forsthaus Neuhaus,” een Oud-Nassausch jachthuis, zeer schoon gelegen; het dorp Oberscheld, middelpunt der mijndistricten, in het ertsrijke Scheldedal gelegen. Enkele mijnen kunnen onder geleide van een opzichter worden bezocht. De interessante stad Herborn, met vele antieke gevels, straten en poorten, alsook een oud slot, nu ingericht tot een theologisch seminarium. Haiger,

Dillenburg gezien van de Adolfshoogte.

een stadje rijk aan industrie, met een interessante kerk van de 10de eeuw, met nieuw ontdekte muurschilderingen.

Dillenburg biedt in de eerste plaats als bezienswaardig aan:

De Willemstoren,

temidden van de slotruïne gebouwd, als een aandenken aan den op dien bodem geboren grooten Oranjeman, Willem den Eersten. In 1872 is men begonnen met den bouw, en in 1875 werd hij voltooid. Wijlen Prinses Marianna, tante van onze Koningin, heeft tot de stichting van dezen toren het initiatief genomen en ook een milde gift aan geld geschonken, en door verdere giften van vele Nederlanders is dit gedenkteeken tot stand gekomen.

Deze toren bevat eene rijke verzameling oudheden, huisraad, schilderijen en plaatwerk, boeken, documenten, enz., die allen afkomstig zijn of betrekking hebben op het Huis Oranje-Nassau.

Op de derde verdieping, de zaal met balkon, bevinden zich acht paneel-schilderstukken, van de hand des heeren Kleijn van Brandes, een Nederlandsch hofschilder. Deze acht meesterstukken stellen de hoofdfeiten voor uit het leven van „den Vader des Vaderlands.” Aan den ingang der ruïne groent heden ten dage nog de

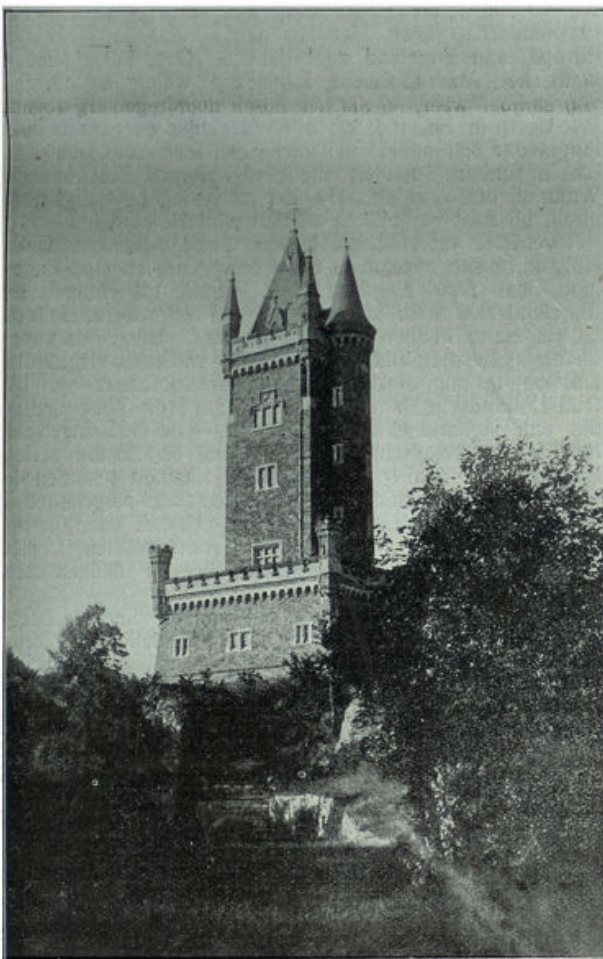
eerwaardige linde,

waaronder de Prins zat, toen hij op den 14^{den} April 1568 het Nederlandsche gezantschap ontving, dat hem uitnoodigde naar Holland te komen, ter verlossing van het Spaansche juk.

De burcht Dillenburg werd in 1240 door Hendrik den Rijke gebouwd, en door opvolgende graven uitgebreid. Daar zij aan den verkeersweg tusschen Hessen en Rijnland is gelegen, zoo heeft zij in de onlusten van den 30-jarigen oorlog een groote rol gespeeld. En tijdens den 7-jarigen oorlog, in het jaar 1760, door Hannoversche troepen bezet, werd zij door de Franschen den 13^{den} Juli in brand geschoten, en verviel voor het grootste gedeelte in puin en asch.

Als zeer belangrijk en bezienswaardig van de Slot-Ruïne, is de meer dan 100 Meter lange en meer dan 20 Meter hooge muur, die in 1536 gebouwd is, en als een meesterstuk van vestingbouw gelden mag. Daarbij ook de gedeeltelijk onderhouden onderaardsche gangen en kasmatten, welke tegen een entréegeld toegankelijk zijn onder geleide.

Ook liefhebbers en kenners van paarden kunnen in deze stad vol antieke en klassieke bijzonderheden, iets zeer belangrijks te zien krijgen in de Koninklijke stoeterij, waar 160 prachtige dekhengsten steeds voorhanden zijn;

De Willemstoren.

en deze inrichting met daarbij behorende rijbanen, magazijnen en dienstwoningen zijn voor een ieder toegankelijk.

Er is alzoo in Dillenburg inderdaad veel te zien en te genieten; veel te zien en te genieten voor het zienlijke, aardsche, en wat onschuldig geheeten mag worden.

Doch, dit genot is niet blijvend. Het is te vergelijken bij het genot van spijs en drank, wat ons aangenaam aandoet en den smaak bevredigt, zoolang men het in den mond heeft. Er is nog meer te genieten dan uiterlijk, lichamenlijk en verstandelijk genot. Er is óók geestelijk genot te verkrijgen; genot, door de genade Gods te voorschijn geroepen en gelegd in de gemeenschap der kinderen Gods; in het onderling verkeer en den omgang met ware geloovigen; in het „mede vertroost te worden door het onderling geloof,” zooals de apostel Paulus dit noemt in zijn brief aan de gemeente te Rome. Ja, geloovige lezer! Zoo gij er over moogt denken, dezen zomer Dillenburg eens te willen bezoeken, dan wil ik u gaarne verwijzen naar de Oraniënstrasse, waar gij een groot lokaal vindt, waar des Zondags en in de week „Versammlungen” van kinderen Gods worden gehouden.

En zoo het noodig mocht wezen, een kundig ervaren geneesheer te raadplegen, is het mij ook niet moeilijk u een goed adres op te geven. Boven aan het hoofd van dit blad, onder de vaste medewerkers, vindt gij den naam van den Heer Dr. J. Voorhoeve H.C.zn., homoeopathisch arts, wiens naam reeds lang overal met eere genoemd wordt wegens zijn boek: „*De Homoeopathie in de praktijk*,” en wegens zijn artikelen als „*Vriend der gezondheid*” in „*Timotheüs*.” Deze geloovige geneesheer is ook een inwoner van de Oude Burcht der Nassauers, een geboren Nederlander. Wil men soms bij particulieren „en pension” wonen, Dr. Voorhoeve zal zeker goede en aan te bevelen adressen willen opgeven.

Zal ik hierbij nog meer voegen? Wie wil en kan, overtuige zichzelf en reize naar Dillenburg!

Het Loo, Februari 1907.

D. R.

DE VRIEND DER GEZONDHEID.

VRAGENBUS.

(Vragen voor deze rubriek in te zenden aan het Bureau „Timotheüs” onder motto Gezondheidsleer. Men sluite een 12½ cts. postzegel in.)

L. C. K. te F. — Het komt dikwijls voor, dat *homoeopathische middelen* in een bepaald ziektegeval zóór goede diensten bewijzen, doch als zij dan altijd door worden genomen, minder goed werken en zelfs verschijnselen te voorschijn roepen, die vroeger niet voorhanden waren. Dit is te verklaren door de *cumulatieve* (ophoepende) werking der middelen, wat vooral bij *lage* verdunningen het geval kan zijn. U moet dus hoewel de twee middelen *Phosphori acidum* en *China* u zoo buitengewoon goed geholpen hebben tegen verschillende bezwaren uwer zenuwzwakte, voorloopig toch geheel en al met hun gebruik ophouden, totdat de spijsvertering normaal geworden is. Wij raden u bij den maaltijd nu en dan een slok warm water te drinken en overigens voorloopig geen medicijnen te nemen. Zijn zoodoende de tegenwoordige bezwaren opgeheven, dan kunt u de vroegere middelen weer nemen, doch moet voor behoorlijke pauzen gezorgd worden, b. v. na 14 dagen innemen, een week lang in 't geheel niets gebruiken.

Mej. v. E. te B. — De zoogenaamde binnenkoorts, die bij u periodiek optreedt, kan een vorm van *malaria* of *moeraskoorts* zijn. Het specifieke homoeopathische middel is in vele gevallen *Chinine*, doch niet in alle, daar nog andere middelen, o. a. *Ipecacuanha*, *Arseicum*, enz. in aanmerking komen. Het is hier evenwel de plaats niet daarover uit te weiden; nadere bijzonderheden kunt u vinden in mijn werk: „*Homoeopathie in de praktijk*,” waarvan de 2de vermeerderde druk verschenen is.

Dr. J. v.

Brieven uit Amerika.

XVIII.

Van New-York naar Boston. — Amerika's historische bodem. — Holland of Engeland? — Schoonheid van Boston. — Mrs. N. W. Waterbury en haar zendingsarbeid. — De United-studies of Missions. — Amerika's liefde voor de zending. — De Summerschools. —

De groote sneltreinen naar West en Noord beginnen in New-York aan het grootsche *Grand Central-station*. Ook de reis naar Boston begint hier. En altijd treint men dan weer het tot New-York herschappien Manhattan-eiland door van Zuid naar Noord, en gaat op koenen brug de *Haarlem-River* over. Maar de lijn naar Boston wijkt een weinig Noordelijker rechts af om langs de kust van *Long Island Sound* (tusschen Long Island en het vaste land) naar New-Haven te gaan, den zetel der beroemde *Yale* Universiteit, de tweede Universiteit van Amerika. Aan deze kust trekt onze aandacht New-Rochelle, in 1686 door uit hun vaderland gevluchte Hugenoten gesticht.

Bij New-Haven verlaat de trein de kust, om in Noordwestelijke richting aan te stoomen op Boston.

Wij zijn hier, evenals aan den benedenloop van den Hudson, op Amerika's historischen bodem. Vele der steden, die wij voorbij sporen, zijn in de 17e eeuw gesticht. Ook het landschap heeft hier iets anders, iets dat meer aan Europa, aan Engeland doet denken. Over het algemeen heeft het Amerikaansche landschap weinig bekoorlijks voor mij. Maar ik zie het dan ook met verwende oogen. Wie leeft in Holland, en bijna dagelijks de gansch buitengewone schoonheid van ons eigen landschap ziet, gaat dit bijzondere schoon licht als norma beschouwen. Waar hij ook reist en trekt, het landschap bevredigt hem nooit, hij gaat vergelijken en dan wint Holland het altijd!

Tweeërlei historischen bodem heeft Amerika: Oud-Holland, bruto gezegd de Staat New-York en Oud-Engeland, dat *New England* heet. Want tot Holland en Engeland ziet Amerika op als tot zijn voorouders; Holland en Engeland hebben Amerika gesticht. Die beide voorouders betwisten elkander in het huis van hun welvarenden nakomeling nog al eens de eer der vooraanzitting. De Oud-Hollandsche families in den Staat New-York vinden, dat aan Holland die eer toekomt — de Oud-Engelsche families in Massachusetts en vooral in Boston zetten Engeland op den troon. De oude rivaliteit tusschen de twee eerste zeevarende en koloniseerende mogendheden der 17e eeuw, in Europa sinds lang van de baan, in het wereldrijk, dat uit haar koloniën voortgekomen is, met vreedzame wapenen voortgezet. En wij denken aan Zuid-Afrika . . .

Doch geen sombere gedachten moeten ons den heerlijken aanblik van Boston vergallen. Eindelijk weer eens een mooie, oude stad te zien, na al het splintersplinternieuwe, — welk een genot. Boston is oud, heeft een heerlijk warnet van onregelmatige straten, verrassingen, en zoowaar schilderachtige hoekjes. Evenals New-York is het een stad van eilanden en schiereilanden, inhammen en baaien, door zeewater bespoelde kaden, — alle onderdeelen verbonden door reusachtige bruggen. Daarbij is het een stad van groen en bloemen, — er hangt een atmosfeer van de Oude Wereld, al snorren voortreffelijke Sub's en El's hier onder en boven den grond als in de allernieuwste Westersche steden.

Ik vertel dezen eersten indruk aan mijn gastvrouw, Mrs. Waterbury, die mij van den trein is komen halen, en overtuigde *New England woman* als zij is, verheelt zij